

Bruk av røkelse i messer og tidebønner

-uttrykker bønn, offer og ærbødighet for mennesker og hellige gjenstander

Foreløpig utgave, 5.1.1999, revidert mai 1999.

Hovedsakelig hentet fra: Elliott, Peter J., *Ceremonies of the Modern Roman Rite. The Eucharist and the Liturgy of the Hours. A Manual for Clergy and All Involved in Liturgical Ministries*, Ignatius Press, San Francisco, 1995

GENERELT

-*tenn opp* kullet ca. 15 min. før gudstjenesten begynner. Bruk lighter, og hold kullbiten med en tang til det er skikkelig fyr. Sving gjerne kullbiten med tangen eller i røkelseskarret for å få fart på glørne.

-*under prosesjon* svinges røkelseskarret med full lengde på lenkene med høyre hånd. Venstre hånd hviler flatt mot brystet, eller bærer røkelsesbåten mot brystet dersom det ikke er noen egen båtbarer. Røkelseskarret bæres vanligvis ikke ut i prosesjon.

-når en person eller gjenstand skal berøkes, *bukker* den som berøker enkelt (nærmest et nikk) for den som berøkes, før og etter berøkingen.

-*celebranten velsigner* røkelsen i stillhet med et lite korstegn etter å ha lagt røkelse i karet. Denne velsignelsen innleder bruken av røkelse i inngangsprosesjonen, ved evangelieprosesjonen og under offertoriet. Dersom det er behov for mer røkelse under en av disse prosesjonene, legger røkelsesbærer eller diakon i mer selv.

-under berøkingen av en person eller gjenstand *holdes* enden av lenken i venstre hånd mot brystet, mens høyre hånd holder i lenken 20-30 cm fra selve karet. Høyre hånd holdes ut fra brystet, og heves under selve svingingen til øyehøyde. Ved tre dobbeltsving, som er det vanligste ved berøking av personer og gjenstander, senkes høyre hånd til brysthøyde mellom hvert dobbeltsving. Ikoner og andre hellige bilder av Maria og helgnene kan berøkes med to dobbeltsving.

-*frittstående alter* berøkes ved gjentatte enkeltsving mens celebrant og eventuelle assistenter går omkring det. Man begynner på midten bak og går mot høyre rundt alteret. Kors på alter, eller prosesjonskors dersom det fungerer som alterkors, berøkes med tre dobbeltsving.

Dersom man ønsker det, kan gjerne alteret "rammes inn" ved at man svinger røkelseskarret i full lengde langs alterets kortsider.

-*veggfast alter* berøkes ved først å berøke alterkrusifikset med tre dobbeltsving. Celebranten bukker før og etter denne berøkingen, berøker så alteret med enkeltsving først til høyre og tilbake til sentrum, bukker og berøker med enkeltsving til venstre og tilbake til sentrum, gir røkelseskarret til diakon eller røkelsesbærer, bukker og går fra alteret til stolen.

-for å *unngå for mye røkelse i kirkerommet*, bør røkelseskarret om mulig stå utenfor kirkerommet mellom hver gang det brukes.

-røkelsebærer må ofte *ha hentet røkelseskarret i forkant* av der det skal brukes.

-*dersom ingen diakon medvirker i messen*, utfører røkelsesbæreren de av diakonens oppgaver som er forbundet med røkelsen.

-sang og musikk bør "dekke" bruken av røkelse. Offertoriesalmen bør derfor f.eks. deles i to, der siste del synges under berøkingen.

MESSE

-i inngangsprosesjonen:

Røkelsesbærer går til celebrant og åpner røkelseskarret, hvorpå celebranten legger røkelse i, og i stillhet velsigner karet med korsets tegn. Diakonen kan assistere med båten. Røkelseskarret lukkes (dersom det er god nok "fyr"). Røkelsebæreren leder prosesjonen. De som ikke bærer noe, bukker for alteret. Røkelsesbæreren stiller seg ved alteret på kredensbordsiden, og kan

om nødvendig legge mer røkelse i karet. Diakonen mottar karet og gir det til celebranten. Celebranten berører alteret som beskrevet ovenfor. Diakonen kan følge ved celebrantens høyre side.

-i evangelieprosesjonen:

Celebranten blir sittende når hallelujaverset begynner. Røkelsebærer går til celebrant med røkelseskaret, bukker enkelt og åpner karet. Celebranten legger røkelse på og velsigner karet i stillhet med korsets tegn. Diakonen kan assistere med båten. Røkelsesbæreren bukker enkelt for celebranten og går til et sted foran alteret der lysbærerne alt venter. Mens røkelsesbæreren går dit velsignes diakonen av celebranten. Røkelsebæreren leder så evangelieprosesjonen etter at diakonen har hentet evangelieboken på alteret.

Når røkelsesbæreren stopper, stiller lysbærerne seg med ansiktet mot hverandre og evangelieboken i midten. Diakonen gir evangelieboken til bokbæreren, eller plasserer den på amboen. Bokbærer står eller kneler med boken i lese høyde for diakonen. Diakonen hilser menigheten, og annonserer lesningen, mens han gjør korstegn på begynnelsen av teksten, på pannen, leppene og brystet. Han mottar røkelseskaret fra røkelsebæreren, bukker for evangelieboken, berører den med tre dobbeltsving, bukker og gir røkelseskaret til thurifer, som svinger det moderat i full lengde fra høyre hånd, mens diakonen leser evangeliet. Røkelseskaret bør her svinges litt borte fra diakonen for å unngå for mye røkelse på stemmebåndene.

Etter evangelielesningen og akklamasjonen, løfter diakonen den åpne boken og kysser teksten. Prosesjonen går tilbake, og evangelieboken legges på alteret eller kredensbordet. Røkelseskaret anbringes på dertil egnet sted.

-under offertoriet:

Etter bønne over gavene, presenterer røkelsesbæreren det åpne røkelseskaret for celebranten i passende høyde. Diakonen kan assistere med båten. Celebranten legger i røkelse og velsigner karet i stillhet med korsets tegn. Røkelsesbærer gir karet til diakonen, bukker for celebranten og trekker seg tilbake. Diakonen gir karet til celebranten. Celebranten berører gavene med tre doble sving, eller ved den gamle avanserte berøkingen av gavene (ikke lenger observert i den romerske rite, men den understreker det høytidelige ved berøkingen av gavene på en fin måte.) Alteret berøres deretter som beskrevet ovenfor. Diakonen mottar så røkelseskaret fra celebranten, stiller seg ved alterets høyre side med ansiktet mot celebranten, begge bukker, og celebranten berøres med tre dobbeltsving. Begge bukker igjen, og diakonen går for å berøre koncelebranter med tre dobbeltsving for hele gruppen. Foran i koret bukker han for folket (som om ikke før, reiser seg nå) og berører dem med tre dobbeltsving, bukker og går tilbake. (Folket bukker før og etter de berøres). Diakonen gir røkelseskaret til røkelsebæreren og går tilbake til alteret.

[-under eukaristibønne:]

Sentralt plassert, gjerne knelende på alterringen fra etter Sanctus, berører diakon eller thurifer sakramentet med tre dobbeltsving under hver elevasjon.]

VESPER

-under inngangsprosesjonen:

(Ikke romersk praksis, men de har heller ikke hymne her. Ortodokse bruker imidlertid mer røkelse enn i det noe spartanske romerske rituale.)

Som i messens prosesjon.

-under Magnificat:

Røkelsebæreren går til celebranten, bukker enkelt og presenterer det åpne røkelseskar. Celebranten legger i røkelse og velsigner som vanlig. Røkelsebæreren bukker og går til alteret ved kredensbordsiden. Celebranten går til alteret og mottar røkelseskar fra røkelsebæreren direkte, eller via diakonen. Alteret berøkes som beskrevet ovenfor. Etter å ha gitt røkelseskar fra seg, returnerer celebranten til stolen. Der berøkes celebranten mens han står. Assisterende prester og diakoner berøkes så, og deretter folket, på samme måte som under messen.